No. 66. DINGSDAG 2 JUNIJ. 1857.

VIER EN DERTIGSTE JAARGANG.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG. De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 2 .30 buiten Assen franco per post *f* 2.45. — De prijs der Advertentiën is van 1 tot 5 regel *f* 1.00 en voor elken regel mee r 15 cen behalve 35 cent zegelregt.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

1 Junij.

Aller oog is op Belgie gerigt, en daar geschieden belangrijke dingen.

Wij noodigen u ook, lezers, om van ons eenigzins uitvoerig te hooren, wat daar in de afgeloopene week voorviel, en 't zal u ruime stof aanbieden tot overpeinzing.

Brussel, 27 *Mei*. De kamer der afgevaardigden heeft heden de beraadslagingen over artt. 71 en 78 van het ontwerp van wet op de liefdadigheid voortgezet, en die artikelen met 60 tegen 41 stemmen aangenomen. De heer *Frère-Orban* sprak weder tegen de wet, en toen hij de leden van de regterzijde verweet, dat zij eene komedie speelden, onwaardig voor Belgie, omdat men eensdeels aan het liberale kabinet ten laste legde, wat alleen door de klerikalen was geschied, en omdat men wetten maakte, en daarbij ter gerustsstelling van de liberalen bepalingen vaststelde, die toch niet zouden worden nagekomen, — werd er van de regterzijde geschuifeld, maar van de tribunes toegejuicht. Aan de regterzijde ontstond een algemeen gewoel, men wilde den heer *Frère* tot de orde laten roepen; deze antwoordde, dat in eene der vorige zittingen wel door een lid der regterzijde tot hem was gezegd, dat een afgevaardigde, die zich ten pligt stelde allerlei vergrijpen der geestelijken op te rakelen, een ellendeling was, en dat lid was niet tot de orde geroepen; hij bleef dus bij zijn gezegde, dat er hier thans eene onwaardige comedie werd gespeeld. — Hierop werden van de tribunes op nieuw luide toejuichingen vernomen. De Voorzitter gaf bevel dadelijk de tribunes te doen ontruimen. Dit bevel werd met gefluit begroet. Langzaam werd het toch uitgevoerd, terwijl in de vergadering zelve de grootste opgewondenheid heerschte, zoodat de zitting eenige minuten moest geschorst worden.

Daarna zijn de beraadslagingen voortgezet en besloten met de verwerping der amendementen van den heer *Tesch* en de aanneming der beide artikelen van het ontwerp met 60 tegen 41 stemmen.

Intusschen was eene groote menigte voor de kamer blijven staan. Een der eersten verliet de Pausselijke nuntius het gebouw: de menigte dezen in zijn geestelijk gewaad voor den abt *de Haerne* aanziende, ontving hem met gefluit. Dadelijk ging de nuntius weder naar binnen, om een oogenblik daarna terug te komen aan den arm van den minister van buitenland *Vilain XIIII* en een lid der linkerzijde *Demoor*. De menigte tot haar goed bewustzijn teruggekeerd, en door de juiste handelwijze van den minister getroffen, maakte dadelijk plaats en ontblootte zelfs de hoofden. Hoe jammerlijk het eerst gebeurde ook was, door dezen afloop werd althans eenigzins het eerste vergrijp vergoed.

Uit deze gebeurtenis bleek evenwel de opgewondenheid der menigte. Toen de heer *Orts* de Kamer verliet, werd hij met gejuich ontvangen; ook de heer *Rogier* wachtte gelijke ontvangst; hij onttrok zich echter, even als de heer *Frère*, aan de hem toegedachte ovatie. De leden der regterzijde volgden dit voorbeeld en gingen ook door de achterdeuren het gebouw uit.

De menigte is toen naar het huis van den heer *Frère* gegaan, heeft aldaar eenig gejuich doen hooren, en is daarna rustig uiteengegaan. De grootste opgewondenheid heerscht echter in alle gemoederen.

Brussel, 29 *Mei* Gister is in de Kamer de beraadslaging voortgezet over de wet op de liefdadigheidsinstellingen.

De minister *Vilain XIIII* heeft vooraf echter het woord gevraagd, om mede te deelen wat er gister met den pausselijken nuntius had plaats gegrepen; de minister had zich dadelijk na zijne tehuiskomst in officieel gewaad naar den nuntius begeven, om dezen het leedwezen der regering over het voorgevallene te betuigen. De koning had deze wijze van handelen ten volle goedgekeurd.

Daarna heeft de heer *Delfosse* weder de wet bestreden, ook in art. 69. De wet draagt in zich niet eene omwenteling, maar den roof der familien, het verderf der geestelijken en de ellende der menigte. Van dit volk, zeide de spr., dat de minister van buitenl. zaken voor eenige dagen nog onder de gelukkigste der wereld rekende, zal de wet een volk van monnikken en bedelaars maken. Gelukkig heb ik nog vertrouwen in de kiezers, die ons voor de jammerlijke gevolgen van de verblinding der regterzijde zullen bewaren.

Bij de verdere discussie heeft de minister van justitie o.a. te kennen gegeven, dat de benoeming van onderwijzers in de liefdadigheids-instellingen aan de gemeenteraden bleef en steeds onder die voorwaarden moest geschieden, die door de wet op het lager onderwijs van 1842 waren gesteld. — De heer *Frère* nam dadelijk acte van dat gezegde, dat de linkerzijde ook voor haren wensch verklaarde, maar wees er op, hoe die ministericele verklaring in strijd was met het beginsel der thans aanhangige wet. De heer *Theux* van de regterzijde verklaarde hierop, dat het de bedoeling des ministers wel zou geweest zijn, de benoeming van onderwijzers aan de gemeenteraden over te laten, als niet anders was bepaald in de fundatiebrieven der gestichten. — Dit *postscriptum* nam de linkerzijde niet voor goed aan. — De heer *Verhaegen* deed op zijne beurt uitkomen, dat de linkerzijde het op dit punt dus eens scheen met de regering, want de wet ging toch uit van de ministers, en die zouden de ware bedoeling beter kennen dan enkele leden der regterzijde. — Hierover ontstond thans eene woordenwisseling, waarbij de linkerzijde zeer juist deed uitkomen, dat dus nu eerst duidelijk uitkwam wat men aan de regterzijde wilde. Men verlangde door den uitweg, die de thans in beraadslaging zijnde wet aanbood, in strijd met de wet van 1842, naast het openbaar lager onderwijs een ander te stellen, dat alleen onder het toezigt der geestelijkheid zou staan, en waarmede men de verlichting bestrijden en de onwetendheid, als het meest verheven maatschappelijk standpunt, zou kunnen trachten voor te staan. Van de regterzijde werd erkend, dat als de benoeming der onderwijzers bij de gemeenteraden bleef, de thans besproken wet niets beteekende. Dat was zeer naïf, maar duidelijk tevens. De liefdadigheid was dus slechts de dekmantel, om het onderwijs magtig te worden. Wel verklaarde de regterzijde; dat er verschil van meening in deze tusschen de regering en haar scheen te bestaan, die men hoopte, dat zou geregeld worden, maar de zitting eindigde, zonder dat de minister het met zijne vrienden eens werd.

Inmiddels was, bij het eindigen der zitting, weder even als den vorigen dag, het paleis geheel omsingeld door eene talrijke menigte, die bijna geheel bestond uit lieden van den gegoeden stand. De clericale leden der Kamer werden een voor een met gefluit en gebrom begroet, terwijl die der linkerzijde luide werden toegejuicht. Dit duurde een half uur. Daarna begaf de volksmenigte zich naar het huis van den heer *Frère*, die afwezig was, om er eenige *vivats* uit te brengen. Langs het paleis trekkende, werd de kreet van *Leve de Koning* aangeheven. Voor de ministerien werd het gefluit en het gebrom meer onrustbarend voor de woningen van de Bruss. afgevaardigden *Verhaegen* en *Orts* weder het gejuich oorverdoovend. Eindelijk bereikte de stoet de bureaux va de clericale bladen *l'Emancipation* en *le Journ. de Bruxelles*, waar het niet bij fluiten bleef, maar evenals in het klooster der Kapucijnen en der Jezuïten, de glazen werden ingeworpen.

Des avonds ging de hertog van Braband naar den schouwburg. Hij werd met zijne gade luide toegejuicht door het 5- à 6000tal lieden, waardoor het koninklijk rijtuig slechts langzaam kon doordringen. In den schouwburg was de geestdrift even groot, en het: *leve de Koning*, *leve de Hertog van Braband* weergalmde van alle zijden. Daarop vergde het publiek de *Brabançonne* en het volkslied, en toen in de 2e acte van de *Guillame Tell* de woorden kwamen: *Weet gij, wat het is, het Vaderland lief te hebben?* werd het gejuich nog warmer. Bij het verlaten van den schouwburg lieten zich dezelfde kreten van hulde voor den Hertog vernemen, maar daaronder tevens een luid afkeuringsgeroep over de aanhangige wet.

Terwijl de voorstelling plaats had, is een deel der menigte van voor het gebouw zingende de stad rondgetrokken, een ander deel is naar de bureaux van de *Emancipation* gegaan, waar nog glazen zijn ingeworpen, en de borden en platen zijn vernield. Verder zijn er groepen de stad blijven doorwandelen, hebben er zich naar de ministerien begeven, en zijn zelfs tot naar Ixelles getrokken, waar de warmste voorstander der wet, de heer *Malou* woont. Tegen den nacht eerst keerde de kalmte in de stad terug.

In den avond hebben er eenige arrestatien plaats gehad Een regterlijk ond rzoek wordt ingesteld; leden, die tot geestelijke orden behooren, hebben in verschillende rigtingen de stad verlaten; daarentegen merkt men de aankomst op van een aantal jonge lieden uit Vlaanderen en Luik.

Uit voorzigtigheid heeft men heden aan de geestelijke zusters verzocht, zich niet op straat te vertoonen, om aalmoezen op te halen. Verschillende troepen zijn uit de provincien opontboden en zijn in de voorsteden gelegerd. Tegen heden middag ten 6 ure is het 3de legioen van de nationale garde door den burgemeester in de wapenen geroepen.

Omstreeksch 10 uur zag men door den stads aanplakker, door een politie-agent vergezeld, eene publicatie aan den muur hechten, waarin de burgemeester de verzameling van meer d n 5 personen op de straat verbood

Daarop begaf het volk zich naar het stadhuis waar de burgemeester zich bevond, die het teeken zijner waardigheid, de sjerp, omgedaan hebbende, van zijn zoon vergezeld, onder de menigte ging, om haar te vermanen zich rustig te gedragen en naar buiten te gaan. Hij werd stilzwijgend aangehoord en zijne toespraak met bravo's beantwoord.

Heden avond is de Koning van Laeken in de hoofdstad gekomen, om den ministerraad voor te zitten.

Heden is door den heer *de Brouckère* in de Kamer der Afgevaardigden een voorstel ingebragt, om het ontwerp van wet op de liefdadigheid weder naar de sektien te verzenden, om het verschil uit te maken, dat zich gister in zake het Lager onderwijs tusschen de regering en den rapporteur den heer *Malou* heeft geopenbaard. De heer *Malou* heeft zich namens de regterzijde met dit voorstel vereenigd, terwijl de regering door haar stilzwijgen er in heeft toegestemd, zoodat het dadelijk is aangenomen.

Men vermoedt, dat dit verzenden naar de sektien gelijk zal staan met eene intrekking der wet, en dat alzoo de aanleiding tot de onrust en tot de zoo afkeurenswaardige ongeregeldheden der laatste dagen zal worden weggenomen. Het ware zekerlijk te wenschen. — Voor het paleis van de kamer der Afgevaardigden was heden middag weder eene zeer talrijke volksmenigte vereenigd.

Andere oog en oorgetuigen verhalen omtrent het voorgevallene op dezen dag nog eenige bijzonderheden, die wij hier laten volgen:

De Minister van Oorlog wandelde in den namiddag in burger kleeding door het Park, de volksmenigte oplettend gadeslaande.

Verscheidene geestelijken, zegt een dagblad, zijn uitgejouwd en zelfs geslagen en men hoorde de kreten: „weg met de priesters! Weg met de Ministers! de president in het water! een bad voor den heer *Nothomb*! Leve de liberalen! Weg met de meerderheid! Leve de minderheid!"

Het garnizoen, dat op den dag der ongeregeldheden in de kazerne geconsigneerd was, is aanzienlijk versterkt. De troepen, bestaande uit infanterie, cavalerie en artillerie, 2 à 3000 man tellende, in de voorsteden ingekwartierd, zijn in den morgen van Donderdag reeds binnengerukt. Het schijnt, dat de regering geen onbepaald vertrouwen stelt in het garnizoen der stad. Zij is te goed bekend met de liberale geest der officieren, die soms de meerderheid op de tribunen van de Kamer uitmaken. De burgerwacht staat ook al om hare liberale begrippen in een verdacht licht bij het bestuur en men vreest er zeer voor, dat zij, wakende voor het behoud van rust en orde, toch de eene of andere manifestatie tegen de wet en tegen de Ministers zal doen.

Volgens de laatste berigten was het klooster der Capucijnen te Brussel geheel ontruimd en een afzonderlijke trein, door de stad aangeboden, had des nachts de bewoners daarvan naar Enghien vervoerd.

Uit Gent verneemt men, dat het volk mede zamengeschoold was en naar de woningen van de heeren *Delahaye*, *T'Kindt*, *de Nayer* en het bisschoppelijk paleis optrok en daar gefluit en geschreeuw liet hooren.

Brussel, 30 Mei. De ongeregeldheden van gister hebben algemeen verontwaardiging opgewekt; wel had men reden, verstoord te zijn over het gedrag van de 60 vertegenwoordigers, die Belgie in de armen der geestelijkheid zouden werpen, doch daarom gaf die verstoordheid niet het minste regt om met geweld de vrijheden, door de grondwet gehandhaafd, aan te randen.

Tot 11 ure is het 3de legioen nat. garde, onder bevel van den kolonel *Jacobs*, tevens wethouder, in de wapenen gebleven.

Generaal *Petithan*, kommandant der hoofdstad en de officieren van de staf der nat. garde waren op de Groote plaats, waar het 3de legioen stond, vereenigd. De procureur des konings, de burgemeester, de heer *de Brouckère*, en andere hoog geplaatste ambtenaren, waren ten stadhuize vereenigd, welk gebouw door de jagers-eclaireurs der nat. garde bezet werd. Later is het korps sapeurs-pompiers ook in de wapenen gekomen en heeft het stadhuis bezet.

De rust is hersteld, en een geregtelijk onderzoek wordt ingesteld.

Uit Bergen zijn berigten ontvangen, dat aldaar talrijke zamenscholingen hebben plaats gehad. Eene groote menigte volks doorkruiste de stad, onder het geroep van *leve de Brouckère! leve Rogier! leve Frère! weg met de kloosters!* De opgewondenheid is er zeer groot, en men heeft moeite de werklieden in bedwang te houden. De geestelijkheid houdt er zich schuil.

Antwerpen, 30 Mei. Gister avond hebben ook hier verschillende wanordelijkheden plaats gehad, ten gevolge van de discussien in de Kamer der Volksvertegenwoordigers te Brussel. Hier, waar men de geestelijkheid kent, is men verontwaardigd over de meerderheid der Kamer. Reeds gister op den dag sprak men van ongeregeldheden, die des avonds zouden plaats hebben. Werkelijk verzamelden zich ongeveer 9 ure 1000. à 1500 menschen op de *Place-de-Meir*. De volksmassa groeide allengs aan, zoodat ze al spoedig uit de 3 à 4000 personen was zamengesteld.

Men trok het eerst naar de woning van den heer *F. Loos*, burgemeester der stad en volksvertegenwoordiger, ten einde aldaar eenige juichkreten aan te heffen; van daar trok men naar de *Place-Verte*, en werd aldaar de *Brabançonne* aangeheven, terwijl middelerwijl voor het bureau van het *Journal d'Anvers* een algemeen gefluit werd gehoord. Onder het geroep van: *leve de Koning! weg met de kloosters! leve de minderheid! de poort uit met de Jezuïten!* begaf men zich naar de groote markt, ten einde ook diezelfde kreten voor het clericale lid der Kamer, den heer *Dellafaille* te doen hooren.

Deze rustige demonstratie duurde echter niet lang meer. Men kwam bij het collegie der Jezuïten, alwaar al spoedig de glazen werden ingeworpen, waarop de menigte naar de *rue de l'Empereur* zich bewoog, ten einde het tweede collegie der Jezuïten op dezelfde wijs van glasruiten te ontdoen. Dit laatste werd dan ook nog heviger dan het eerste geteisterd; geen enkele ruit bleef er in haar geheel.

Ruim kwart na 11 ure gelukte het eerst der policie, met den burgemeester aan het hoofd, de volksmenigte naar huis te krijgen.

Brussel, 31 Mei. Men verneemt dat de minister van Binnenl. zaken gister in de zitting van de Kamer van volksvertegenwoordigers het Koninklijk besluit heeft bekend gemaakt, volgens 't welk de zitting der Kamers voor

een onbepaalden tijd is verdaagd. Men meent algemeen, dat dit besluit eene algeheele intrekking van de wet op de liefdadigheids instellingen zal ten gevolge hebben, en dat men dus op die wijze de onrust door het geheele land zal trachten weg te nemen.

Dit berigt zal zeker algemeen welkom zijn; ofschoon eene algeheele ontbinding der Kamers nog meerdere gerustheid zou verwekken.

Volgens de ultramontaansche bladen, die natuurlijk zeer gebeten zijn over gebeurtenissen, die door elk weldenkende worden betreurd, heeft men zelfs priesters geslagen en hoorde men deze kreeten: „*weg met de monnikken-koppen! Malou (een hevig ultramontaan) aan den lantaarnpaal! Ontbinding der Kamer! Leve Frankrijk!*"

De bladen der gematigd liberale partij verklaren, dat het *leve Frankrijk!* nergens is gehoord.

Uit Frankrijk weinig nieuws.

De Regering heeft weer een goedgekeurd budget, en de dienst is dus weder voor een jaar verzekerd.

Algiers gaf dezer dagen goed nieuws.

Volgens eene telegrafische dépêche heeft de Fransche expeditie, tegen een der meest vijandelijke stammen in Kabylie, tegen de Beni-Raten, eene schitterende overwinning behaald. Al de versterkte plaatsen, door dien stam opgeworpen en bezet werden in twee uur tijds genomen. Dit is een goed begin en Maarschalk *Randon* voorspelt dus een zeer gelukkig einde van den veldtogt tegen Kabylie.

De Wetgevende Magt is op 29 Mei uiteengegaan en haar mandaat was ook op dien dag geëindigd. Zij heeft gedaan wat van haar werd gevraagd, en wel haar gevoelen geopenbaard, op zeer bescheiden wijze, en niets afgekeurd, veel minder zelf iets voorgesteld. Hoe weinig verdient zij dus den titel van Wetgevende Magt! Raadgevende Magt — zou iets nader aan de waarheid zijn, maar dan moet er bijgevoegd worden, dat men den raad hoort, als er reeds besloten is, om te doen wat men wil, al druischt dat ook lijnregt tegen den raad in.

De overeenkomst, tusschen Zwitserland en Pruissen te Parijs geteekend, is te Bern met veel genoegen vernomen, en waarlijk, die vreugde is billijk. De Koning van Pruissen staat bezit en schadeloosstelling af, en meer had Zwitserland ook niet te vragen. Dat men in Pruissen even veel reden zal hebben tot blijdschap — betwijfelen wij — en bij menigeen, die zich herinnert, hoe uiterst beleefd de Neef van *Napoleon* in Pruissens hoofdstad door de Koninklijke Familie werd ontvangen, zal eene bittere gedachte opkomen, als hij gelooft, dat zulk eene verzoening het werk is van dien Prins.

Maar het volk is gewoonlijk onnadenkend, en terwijl het groote woorden spreekt van menschenwaarde en van afkeer van menschen-vergoding, geeft het zich aan de bespottelijkste buitensporigheden over in het bewierooken van talent of aanzien. Toen dezer dagen de vlugge danseres *Pepita* te Weenen hare afscheids-voorstelling gaf en twee à drie keer teruggeroepen, door gracieuse complimenten en handkus-jes voor die eer bedankte, hield zij bij de vierde terugroeping eene toespraak in het Fransch, en riep aan 't slot daarvan: „lieve dames en heeren, goeden nacht!" Was het niet duidelijk gezegd: „lieve heeren en dames, nu kan het wel, ik ben voldaan!" maar vergeefs. De menigte juichte en wuifde, en *Pepita* moest voor de zesde maal op het tooneel verschijnen. Zij deed het en stamelde: „ik heb u allen lief!" maar ziet, toen het „vlugge meisje" van liefde sprak, geraakte het malle, wij hadden bijkans gezegd laffe publiek in verrukking, en *Pepita* werd voor de zevende keer teruggeroepen. Zij kwam en riep: „ach, al te veel eer!" en bewees dan, dat zij wijzer was dan het Weener theater-publiek. 't Gordijn viel en *Pepita* ging heen? Dat won ze wel, maar ze mogt niet. Voor de negende keer daverde het door de zaal der kunstminnaars: „*Pepita*, *Pepita*!" en *Pepita* liet zich nog eens weerzien en snikte in het Duitsch: „ich bin ganz kaputt!" 't Is te gelooven, doch of de handenklappers in dezelfde meening waren, meldt onze Oostenrijksche berigtgever niet.

't Is belagchelijk — *zegt gij lezers* — maar wij voegen er bij: bedroevend tevens. Als het publiek, als eene beschaafde menigte hare hulde, hare geestdrift zóó verkwist aan eene ballet-danseres, hoe zou zij dan b.v. een man vereeren, die zijn Vaderland redde of eene uitstekende dienst bewees aan de menschheid. En zou zoo iemand aan zulke eerbewijzingen eenige waarde hechten?

Waarlijk, men moest veel natuurlijke goedheid bezitten, om zulk een dwaas publiek niet te verachten.

Zoo schreef men — en het bovenstaande zij eene inleiding tot hetgeen wij nu willen zeggen — zoo schreef men ook uit Berlijn, dat Prins *Napoleon* daar met geestdrift was ontvangen en begroet. Dat was hoogst waarschijnlijk eene complimenteuse pen, welligt gehuurd, want men mag toch wel vragen: waarom die geestdrift van Pruissens hoofdstad voor prins *Napoleon*? Waren de Berlijners ook zoo vol van eerbied voor den Vorst, toen hij eenvoudig Majoor was in Wurtembergsche dienst, of toen hij in de Nationale Vergadering op de uiterste banken zat der Republikeinsche partij?

Grondde zich die geestdrift alleen daarop, dat de gehuldigde een Neef is van iemand, die zich door de gebeurtenissen des tijds eene kroon op het Hoofd zag geplaatst? Sommigen zeggen: „ja, maar dat Hoofd herinnert aan den grooten Oom. Daarin leven enkele trekken voort van dien wereldbeheerscher!" Maar zag men dan diezelfde gelijkenis niet toen hij in Wurtembergsche dienst was en toen Parijsche spotprenten den nu derden *Napoleon* als lid der Nationale Vergadering voorstelden met een slot op den mond?

Neen, de echte Pruis, de verstandige Berlijner zal waarlijk weinig redenen gevonden hebben, om, even als het Weener publiek voor *Pepita*, in geestdrift te geraken bij het zien van een *Napoleon*. Zulk eene toejuiching vereert hen niet, van wie ze uitgaat, en ook de zoodanige niet tot wie ze komt.

Ook in Frankrijk heerscht de toejuichingsziekte, zoozals blijkt bij het bezoeken van Grootvorst *Constantijn*.

De Franschen doen bijkans het onmogelijke om hun Noordschen gast genoegen te verschaffen en zijn daarbij niet karig in vleijerij. Gedurende den Krim-oorlog heetten de Russen, zonen der woestijn, Noordsche Barbaren — thans zijn het de aardigste creaturen die er onder den hemel *herum spazieren*.

Terwijl, ettelijke maanden geleden, de Franschen alle nachten in de loopgraven voor Sebastopol de Russen om 't leven bragten, op eene wijze, die de beschaafde menschheid eene rilling over het lijf joeg, zijn ze nu genegen om ze als 't ware uit loutere liefde op te peuzelen.

Zoo is de wereld, maar is dit wel een bewijs van goede gezondheid der ziel?

Grootvorst *Constantijn* wordt op 1 Junij uit Engeland, en wel van het kasteel Osborne, waar hij Koningin *Victoria* eene visite bragt, te Calais verwacht.

Van daar vertrekt hij onmiddelijk naar Brussel, om vervolgens op zijne reis ons Hof te bezoeken en vervolgens naar Hannover te gaan.

Duitschland, Italie en Spanje vragen dit keer geene ruimte en wij zullen hunner in een volgend Nommer gedenken.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Uit 's Hage wordt aan de *Arnh. Ct.* het volgende medegedeeld: „Het klassikaal bestuur van 's Gravenhage heeft heden (27) in overweging genomen de aanklagt der heeren *Krauijenbelt*, *Verhoeff* en *Ducloux* tegen den heer *Zaalberg*, predikant alhier. Het klassikaal bestuur heeft de klagers in hunnen eisch ontvankelijk verklaard, ofschoon de termen van het reglement op de kerkelijke tucht in deze eenigzins twijfelachtig waren; maar het bestuur heeft geoordeeld dat de klagt dezelfde was — en door geene nieuwe gronden ondersteund werd — als die welke reeds, naar aanleiding van de geschriften van ds. *Zaalberg*, tijdens zijn beroep naar deze gemeente was ingeleverd. Het bezwaar, toen ingebragt, was geacht niet te zijn van dien aard, dat het beroep geen gevolg kon hebben, en het klassikaal bestuur heeft dus gemeend, dat het hier gold eene *lis judicata*, weshalve het meende aan deze klagt geen gevolg te moeten geven."

— In een der laatste No. van de Provinciale Friesche Courant, overgenomen in de Landbouw-Courant van 21 Mei 1857, vindt men eenen staat van de inënting van Runderen, tot beteugeling der longziekte, in de Gemeente *Baarderadeel*, Provincie *Friesland*, waaruit blijkt dat van Mei tot medio December 1856, aldaar zijn ingeënt 679 Runderen en wel 327 stuks 6 of meer weken *vóór* het uitbreken der ziekte, waarvan 26 stuks of ruim 6 pCt. stierven of afgemaakt werden en 352 stuks, waarvan het *jonge* vee vóór, het *oudere* vee *dadelijk* bij of hoogstens tien dagen ná het uitbreken der ziekte werd ingeënt, van deze stierven of werden er 39 of ruim 11 pCt. afgemaakt; welke resultaten een voordeelig aanzien hebben, als men bedenkt, dat er van de 334 stuks vee, welke niet ingeënt waren en waaronder de ziekte uitbrak, 155 stuks of ruim 40 pCt. verloren gingen.

Amsterdam, 29 Mei. Ofschoon anders geen berigt gevende van het meerendeel der bijzonderheden, welke nu en dan hier ter stede worden vertoond, omdat die slechts voor enkele personen belangrijk mogen geacht worden, maken wij thans daarop eene uitzondering, door het vermelden van eene tentoonstelling, die ten hoogste merkwaardig is, dewijl zij niet alleen den gewonen bezoeker bezig houdt, die alleen komt om iets vreemds te zien, maar ook den denker en den natuuronderzoeker ruime stof tot nadenken oplevert. Deze voorstelling is zelfs in zoo hooge mate buitengewoon, dat zij voor die haar eens heeft bijgewoond, onvergetelijk mag worden geacht. Van daar dan ook dat zij niet slechts de belangstelling van een aantal hoog geplaatste, ja zelfs van gekroonde hoofden in en buiten Europa, maar wat meer is, die van de prinsen der natuurwetenschap ten sterkste heeft opgewekt. Er bevinden zich namelijk op dit oogenblik hier ter stede vier menschelijke wezens, wier aanschouwing voor den denker den eerbied [illegible], waarmede wij verbaasd het hoofd buigen voor Hem, die in Zijne schepping in de eenheid zooveel verscheidenheid, en in het verschil zoo veel eenheid heeft gebragt. Het zijn namelijk in de eerste plaats een Neger en eene Negerin, die, ofschoon reeds de jaren der ontwikkeling bereikt hebbende, nogthans niet grooter zijn dan de zes- of zevenjarige kinderen van ons werelddeel en die welligt de uiterste schakel vormende van de afdalende keten der menschelijke lengte, nogthans in elk ligchaamsdeel zoo wel gevormd zijn, dat zij niet als dwergen zijn te beschouwen, maar als verkleinde schildersmodellen kunnen beschouwd worden; terwijl de mate van hunne vlugheid en geestvermogens met het regelmatige van hunne ligchaamsvorming in harmonie is. Oneindig belangrijker echter dan dat negertje van het aardmannetjesras en het [illegible] negerinnetje, zijn de twee Azteken, die reeds in zoovele landen zijn gezien. Het zijn twee wezens, (een jongeling en een meisje) van een vorm, die zoodanig afwijkt van al wat men gewoon is te zien, dat men er in een zoo kort bestek geene beschrijving van kan geven. Het zij onder anderen genoeg hier te weten, dat zij bij eene lengte van 34½ en 39 9/12 Eng. duim (door den beroemden prof. *Owen* te Londen gemeten) eene zwaarte hebben van 23 en 21 ½ Eng. pond en een schedel veel kleiner dan een zuigeling (13½ Eng. duim in omvang.) Daarbij zijn zij vlug in hunne bewegingen en opgeruimd, maar kunnen niet spreken. Over het geheel zijn zij eene mysterieuse verschijning, wier oorsprong duister is. Zij hebben een uiterst klein hoofd, dat veel op den kop van een vogel gelijkt, en doen aan voorwereldlijke menschen denken, hoedanige op de oude gedenkteekenen van de Indiers en de Egyptenaren zijn afgebeeld.

Groningen, 29 Mei. Gisteren diende voor de Arrondissements-Regtbank alhier de niet alleen in deze provincie, maar ook in Friesland en Drenthe bekende zaak tegen zekeren *H. J. Wilkens*, zaakwaarnemer alhier. Gemelde W. stond te regt als verdacht van er uitsluitend zijn bedrijf van te maken, om door het plaatsen van advertentien in de courant, dat bij hem geld te bekomen was, eenvoudige lieden te lokken, die geld behoefden op hypotheek voor gekochte of te koopen goederen, tot welk einde hij hen dan dadelijk eene schuldbekentenis voor zijn salaris in wettigen vorm liet teekenen, voorgevende deze aan den schuldeischer te moeten vertoonen, altijd of althans meestijds ten bedrage van één procent of meer, waartoe zij gebragt werden door hun eene lange rente enz. voor te spiegelen, en door de verzekering, dat zij niets schuldig zouden zijn, indien de geprojecteerde geldopneming niet volvoerd werd, welke laatste voorwaarde echter zeer zelden door W. nagekomen zou zijn, maar daarentegen gemelde schuldbekentenissen door hem werden geëndosseerd aan den schoenmaker H. J. I. alhier, die het bedrag daarvan des noods in regten invorderde. In genoemde zaak waren zestien getuigen gedagvaard. Door den heer Substituut Officier van Justitie is gerequireerd de schuldigverklaring van den beklaagde en veroordeeling van denzelve tot gevangenisstraf voor den tijd van vijf jaren, in vier geldboeten ieder van f 25 tot f 1500, en in de kosten van het geding. De uitspraak is over 14 dagen. Een groot publiek woonde deze teregtzitting bij. *Pr. Gr. Ct.*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De dagbladen van de departementen voorspellen eenparig een vruchtbaar jaar. De wijnstok, zegt de *Courrier du Bas-Rhin*, maakt verrassende vorderingen; de tarwe staat uitmuntend, de aardappelen, het ooft — kortom alles belooft een rijken oogst.

ENGELAND.

De bestendigheid der Britsche instellingen en de standvastigheid van het Engelsch Nationaal karakter, kan ook daaruit blijken, dat dezelfde Minister, die de begrooting voor 1809 bij het Parlement ter tafel bragt en verdedigde, toen *Napoleon* nog op het toppunt zijner grootheid stond en in de volle vaart zijner overwinningen was, toen de Hertog van Wellington zijne luisterrijke loopbaan in het Spaansche schiereiland pas aanving en voor dat bijna een der thans levende Souvereinen van Europa geboren was, diezelfde taak in de vorige week weder op zich nam en volvoerde. En men mag hier bij voegen, dat de 73jarige Lord *Palmerston* bij deze gelegenheid niet minder jeugdig vuur betoonde en met geene mindere bevalligheid sprak als in veel vroeger jaren.

— Op nieuw maken de bladen gewag van verscheidene adelijke personen, benevens 60 à 70 Parlementsleden, die zich onlangs onder het gehoor van ds. Spurgeon bevonden, en geven het getal toehoorders in de Surrey-Hall op als elf duizend, dat waarschijnlijk overdreven is; de zaal kan zulk eene menigte niet bevatten. Ds. Spurgeon had tot tekst gekozen Hebr. IV: 9. Waarin bestaat die buitengewone aantrekkingskracht des predikers? Zij schijnt daaruit voort te spruiten, dat deze jonge man de waarheid, en niets ander dan de waarheid, welke hij opregtelijk gelooft, predikt met de talenten die hem geschonken zijn, hetzij veel of weinig, en zonder aanzien van persoon. Hij schijnt te spreken onder de overtuiging der roeping, dat hij het Woord des Evangelies heeft te verkondigen, en onder het bewustzijn der hooge verantwoordelijkheid jegens Hem die daartoe de kracht verleent, om het even tegen wie of waar hij spreekt. Van daar de invloed van *wat* hij zegt, niet van *hoe* hij het zegt; van daar zijne kalmte, die dezelfde is in tegenwoordigheid van de aanzienlijken des lands, als in tegenwoordigheid der schamele gemeente eener achterwijk van Londen. Hij uit zijne gemoedelijke overtuiging onder het oog zijns Meesters, onverschillig welke menschelijke oogen op hem gevestigd zijn. Het oogenblik dat hij zich regelen zou naar den rang zijner toehoorders, zou het oogenblik zijn dat hij den zijnen verloor. Er is slechts ééne waarheid voor allen.

— Naarmate het tijdstip, nadert waarop de groote onderneming zal beproefd worden, om den afstand van de oude en nieuwe wereld, wat gedachtewisseling betreft, te doen verdwijnen, begint de belangstelling in het welslagen dier onderneming toe te nemen en reeds zijn onderscheidene weddingschappen over het al of niet gelukken aangegaan. Als een eigenaardig gevolg van die voorgenomen telegraphische gemeenschap merkt men op, dat de beurs van Londen, welke des middags ten 3 ure eindigt, des morgens van denzelfden dag reeds om elf uur te New-York bekend zal zijn. Het verschil in tijd bedraagt namelijk 4 uren 46 min. Zoo zal men in Amerika het overlijden van iemand in Europa weten vóór het uur waarop hij gestorven is.

ITALIE.

De Keizerin-moeder van Rusland heeft tijdens haar verblijf te Rome de panden uit de lombarden niet gelost, zoo als de Keizer van Rusland eenmaal deed, maar heeft omtrent 6000 verzoekschriften om ondersteuning, met kleine of groote geschenken beantwoord. Zij heeft met haar gevolg in eene maand tijds ruim 3½ millioen gulden in deze stad uitgegeven en in omloop gebragt. Alleen aan bloemen heeft zij meer dan f 2100 besteed.

ASSEN, 2 Junij.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

's Hage, 2 Junij. In Belgie is overal de rust hersteld.

De Kamers zijn door Koning *Leopold* voor onbepaalden tijd verdaagd; zij zullen de kloosterwet waarschijnlijk niet weder behandelen.

De Brusselsche gemeenteraad heeft de intrekking derzelve verzocht.

Op de jaarmarkt, den 23 Mei te Hoogeveen gehouden, zijn aangebragt geworden 573 koeijen, 89 kalveren, 567 schapen, als 73 Frieschen en 494 Drentschen, 1252 varkens, waaronder 786 keuens of biggen, 132 geiten en 38 paarden; een en ander zijn verkocht als volgt: koeijen van f 33-„ tot f 190-„; kalveren van f 4-„ tot f 26-„; Friesche schapen van f 1.50 tot f 18-„; Drentsche schapen van f 1-50 tot f 8-„; oude varkens van f 21-„ tot f 50-„; jonge varkens van f 6-„ tot f 17-„; geiten van f 1.50 tot f 12-„; paarden van f 17-„ tot f 254-„.

Men meldt ons uit Odoorn, dat voor weinige dagen op nieuw een metalen pot is opgedolven. Een landbouwer te Valthe was bezig met ploegen in veenachtigen grond, en toen de ploeg op eene harde zelfstandigheid stiet, bleek het bij onderzoek, dat de punt van den ploeg in een pot was vastgeraakt. Men dacht nu nog iets van meer waarde te vinden, doch zocht te vergeefs. Alleen vond men nog een reeds bijna verteerd ijzeren hengsel van den pot.

— Wij vestigen de aandacht onzer lezers op twee onlangs uitgekomene platen voorstellende gezigten op de Markt en op den Brink te Assen, naar teekeningen van den heer *W. van Uije* alhier, door den heer *P. Blommers* te 's Hage gesteendrukt. Vooral voor degene, die Assen kennen en een aandenken daaraan wenschen te bezitten, zijn deze platen aan te bevelen.

— Bij besluit van 17 Mei jl., no. 57, heeft Z. M. goedgekeurd de beroeping van predikant, uitgebragt door den kerkeraad van de Hervormde gemeente te Diever, op den heer *C. Boon*, predikant te Zuidwolde.

— Gisteren morgen hebben een vijftal ingezetenen van Assen, nl. *J. Polling*, *J. Steenhuis*, *M. Hommes*, *H. Hommes* en *Ibeshof*, die bezig waren met netten in het Loonerdiep te visschen, daarin een groote visch gevangen, die bleek een steur te zijn; hij woog 40 halve Ned. ponden en was $5\frac{1}{2}$ voet lang. Het is inderdaad eene groote bijzonderheid, daar deze visch zich niet dan in de zee of in groote rivieren pleegt op te houden. Van enkele zalmen, die naar onze Drentsche stroompjes verdoold zijn, heeft men van tijd tot tijd wel gehoord, maar van steuren, voor zoo ver wij weten, nimmer. Hij is waarschijnlijk bij de Zoutkamp in het Reitdiep gekomen, van daar in het Hoornsche diep en al verder landwaarts opzwemmende, is hij eindelijk in het, in den zomer zeer ondiepe Looner diepje gekomen. Het dier was zeer mager, hetgeen ook niet te verwonderen is, daar het zeker in den laatsten tijd het niet zeer ruim gehad heeft. Voor een jaar meent een boer dezen visch reeds opgemerkt te hebben niet ver van de plaats, waar hij nu is gevangen. De bovengenoemde personen hebben gisteren dezen visch aan de huizen laten zien; hij is fraai geteekend, heeft geen bek en geene tanden, maar heeft onder aan den kop, die wel wat op een varkenskop gelijkt, eene opening, die hij kan verlengen, en waarmede hij zijn voedsel opzuigt. Men zegt, dat het vleesch op den rug in smaak veel overeenkomt met kalfvleesch en dat onder den buik met varkensvleesch.

— Gisteren middag heeft alhier het aangekondigde orgelconcert plaats gehad, afgewisseld door het zingen van vierstemmige koralen door het alhier bestaand zanggezelschap: *Nut en Genoegen*, onder de leiding van den onderwijzer *Dijkstra*. Men moest zoowel de groote bedrevenheid van den heer *Meijer* van Groningen, in het orgelspel, als de zuiverheid van stem van dengene bewonderen, die de solozangen uitvoerde, terwijl de zangstukken, door het zanggezelschap uitgevoerd, algemeen zeer voldeden, en uitmuntend konden genoemd worden, in aanmerking genomen, dat hetzelve nog slechts acht maanden bestaat.

— Bij *W. L. Wolthekker* aan den Groningerweg is gisteren eene papegaaischieterij gehouden, waarbij de soldaat *Kleine*, behoorende tot het hier in garnizoen liggend detachement, de prijs heeft behaald. — De hardlooperij van jongens bij den heer *van Son* heeft geen voortgang gehad, omdat zich geen genoegzaam aantal jongens had aangegeven.

— Jl. zondag mogt de onderwijzer *J. Karsten* op zijnen verjaardag weder het genoegen smaken, door de leden der zangvereeniging, onder zijne leiding, als een bewijs hunner erkentelijkheid met twee fraaije geschenken te worden vereerd.

* **Smilde, 1 Junij.** Als een voorbeeld van buitengewone ligchaamssterkte bij oude lieden kan het volgende dienen: *H. Strik* alhier, hebbende den ouderdom van 74 jaren en timmerman van beroep, verdient dagelijks nog f 1.25. Zijne echtgenoote, 82 jaren oud, gaat op $1\frac{1}{2}$ uur afstands van de woning nog boekweitenveen bewerken: terwijl zij, daar haar man dagelijks afwezig is, al het huiswerk en eenige boerderij, hebbende eene koe, alleen verrigt. Voor twee jaren hebben zij reeds hunne vijftigjarige huwelijksvereeniging mogen vieren, zijnde de vrouw voor de tweede maal gehuwd.

* **Steenwijkerwold, 31 Mei.** Bij de verkiezing tot een lid van den Gemeenteraad, gehouden den 26e dezer, is gebleken dat van de 83 wettig bevonden stemmen waren uitgebragt op de volgende personen, als: *H. J. Pen* 32, *R. van Essen* 18, *J. [illegible]pitzen Jz.* 16, *A. Bijkerk* 5, *A. Veurman* 4, *M. K. Doeve* 2, *J. Kooij* 2, *T. Westra* 1, *H. K. Kooij* 1, *A. Fabius* 1, en *A. Pen* 1; zoodat er eene herstemming zal plaats vinden op maandag den 8 Junij e.k. tusschen *H. J. Pen* en *R. van Essen*.

* **Odoorn, 30 Mei.** Heden namiddag werden de ingezetenen dezer plaats door middel van het zoogenaamd boerhoorn opgeroepen, om onverwijld zich naar den zijtak van het kanaal te begeven, ter blussching van brand in den daar aanwezigen turf. Men zegt, dat reeds acht of tien dagwerken drooge turf in de asch ligt, terwijl ook nieuw gegraven turf, die reeds in ringen stond, weggesneuld is. 't Zal met den nog al vrij hevigen noordoosten wind moeijelijk gaan, om terstond den brand te blusschen. Een nog al vrij hevigen regen, die juist invalt, zal zeker gunstig medewerken. De brand schijnt ontstaan te zijn door 't afbranden eener keet, maar hoe deze in brand is geraakt, schijnt nog onbekend te zijn. De schade voor den eigenaar van den turf is nu reeds aanzienlijk.

* **Meppel, 1 Junij.** Zaturdagmorgen is de voor twee jaren gelegde ijzeren wip van de brug te Zwartsluis in tweeën gebroken. Hierdoor is veel oponthoud voor de schipperij en voor reizigers met rijtuigen ontstaan. De brievenpost van Zwolle naar Meppel heeft zich door dit ongeval meer dan een uur moeten ophouden, en kwam dan ook hier in plaats van te $10\frac{1}{2}$ uur ruim te $11\frac{1}{2}$ uur aan. Hierdoor is mede het bewijs geleverd, dat wippen van ijzer, die ieder oogenblik aan hevige schokken onderhevig zijn, niet tegen die schokken bestand zijn, ten ware zij van geslagen in plaats van gegoten ijzer konden vervaardigd worden. Het plaatselijk bestuur van Zwartsluis heeft dadelijk alle pogingen in 't werk gesteld om de ontstane stremming te doen ophouden, hetwelk hetzelve dan ook spoedig gelukte.

Door eene vriendelijke hand zijn wij in de gelegenheid gesteld, den onderstaanden brief mede te deelen van den onderwijzer *Kleinenberg*, voor eenige jaren naar de Kaap de Goede Hoop vertrokken:

Pikelberg den 10 Maart 1857.

„*Lieve Ouders enz.!*

„Het gaat mij tot nu toe in mijne betrekking allerbest en ik heb nog nimmer lust gevoeld, van betrekking te veranderen. Mijn inkomen is goed, en, die wil, kan hier in Zuid-Afrika nog wel vooruitkomen. Aan ambachtslieden en huisonderwijzers is groote behoefte, en die worden goed beloond. Ik heb in 't voorgaande jaar een huis en erf gekocht, naast het mijne, voor de som van *f* 3150-„, waarop reeds bij de *f* 3500-„ is betaald. Ik heb een gedeelte er van verhuurd voor *f* 15-„ per maand; een ander gedeelte heb ik zelf in gebruik, alsmede den grond, die mij dit jaar zoo aan de *f* 120-„ heeft opgebragt. Vriend *Zoer*, die getrouwd is met eene dochter van den onderwijzer *Pierik* van Wanneperveen, heeft thans met *Bergman* te Tulbach, een dorp 8 uur — te paard — van hier een' winkel. Doch daar hij plan heeft, om van *Bergman* af te gaan, heeft hij besloten mijn huis te huren, om daarin een' winkel op te rigten, waarvoor het bijzonder geschikt is. Alles is hier thans zeer duur, de tarwe van *f* 19-„ tot *f* 20-„ de mudde, rogge *f* 12-„, haver *f* 10-„ en gerst *f* 8-„ de mudde. De oorzaak hiervan ligt in de vrees, dat er welligt spoedig een Kaffer-oorlog staat uit te breken, dat een oorlog op leven en dood zal worden. Onze grenzen zijn thans tamelijk goed bezet, en zoo men kan beletten, dat de Kaffer geen' buit maakt van eenig belang, dan zal het waarschijnlijk uitloopen op de vernietiging van onderscheidene Kafferstammen, daar zij zich op de roekeloosste wijze ontdoen van de middelen van bestaan, op aandrang van eenen onder hen zoogenaamden profeet. Er zijn reeds stammen onder hen, die de scherpte des hongers in nadruk gevoelen, ja zelfs, die van gebrek zijn omgekomen. Men ziet met gespannen verwachting de ontknooping te gemoet, schoon er weinig vrees bestaat voor het gelukken van 's Kaffers bedoelingen: de grensboeren zijn uitmuntende schutters, die onderscheidene keeren den Kaffers bloedige lessen hebben geleerd. De Kaffers hebben dus voor hen ook groote vrees, grooter voor één' boer dan voor tien Engelsche soldaten.

„Wij wonen hier zeer gerust, omdat we niet door de dieverijen der Kaffers verontrust worden. Gedurig trekken er nog boeren uit deze kolonie naar de republiek over de Oranje rivier en deze trekking zal groot worden, indien het Parlement de nieuwe burgerwet in werking brengt, waarover groote ontevredenheid is. Het Engelsche gouvernement zit met eene groote menigte misdadigers opgescheept, en wendt pogingen aan, om ze op de eene of de andere wijze in deze kolonie te spelen. Er is te dien einde een sterk lokaas uitgeworpen, bestaande in de som van tienmaalhonderdduizend pond sterling, die besteed zal worden, om de Tafelbaai tot eene veilige haven te maken door bandieten-arbeid, ten einde ze hier zóó heen te lokken: de tijd zal 't leeren.

„De brief door den heer *Hiddingh* naar herwaarts gebragt, was van den 25 Julij 1855, en is door mij op den 15 Julij 1856 ontvangen, dus bijna een jaar nadat dezelve geschreven was. Ook ontving ik met die gelegenheid eene kaart van den heer *Schenkel*, waarop ik, nog in Nederland zijnde, had ingeteekend. Zijn Ed. competeert hiervoor nog 90 cent; jammer dat ze onbruikbaar was geworden en nog bijna vijfmaal zooveel aan port heeft gekost.

„Ik heb gezien, dat het vee in den laatsten tijd in Nederland duur was, veel duurder dan hier, schoon een goed rijpaard hier ook van f 300 tot f 490 opbrengt. Ik heb eerst een' schimmelhengst gehad; deze heb ik aan een' mijner zwagers verruild, omdat hij mij te veel bokkesprongen maakte. Die ik thans heb is regt goed, groot en mak, welke ik niet gaarne voor f 500 zou willen geven. Een rijpaard is hier onmisbaar, omdat de gronden bergachtig en de hitte in den zomer erg is; doch zou ik zelf geen paardenvoêr kon winnen, zou mij 't pleizier te duur worden, te meer daar ik er alleen 's zaturdags gebruik van kan maken. 't Getal leerlingen is zelden boven de twintig; doch gewoonlijk groot van gestalte, dikwijls van 12 tot 17 jaren oud; de duur van 't schoolgaan is hier niet zooveel maanden als in Nederland jaren. Het onderwijs bepaalt zich hoofdzakelijk, zooveel te leeren als vereischt wordt tot 't afleggen der belijdenis. En welke personen moeten hier meest tot onderwijzers gebruikt worden? Weggeloopene matrozen, die slechts geleerd hebben touwen te splitsen, zeilen te reven en aan 't roer te staan. Doch wat bekwaamheid wordt er ook vereischt om een kind te leeren lezen, zijn' naam te leeren schrijven en de vragen van buiten te leeren! — en dit is bij velen voldoende."

INGEZONDEN STUKKEN.

VOORDEEL DER KANALISATIE.

Er is voor eenigen tijd in d' ingezonden stukken dezer courant gesproken over vooruitgang en bloei onzer provincie. Teregt wordt daar voorzeker een algemeen en voldoend lager onderwijs met schoolpligtigheid van hooge waarde gerekend voor 't maatschappelijk welzijn. Innerlijke en uiterlijke welvaart gaan intusschen gewoonlijk hand aan hand, gelijk beide rede en geschiedenis zulks staven. We verheugen ons daarom zeker te regt over Drenthe's gezegende toekomst in de vruchten der kanalisatie. Te betwijfelen valt het echter, of die vruchten als dadelijk voordeel naar waarheid gekend en geschat worden. Toch mag men zulks van hoog belang rekenen, èn voor d'aangrenzende grondeigenaars, om door ontginning of verveening hunne kapitalen productief te maken, èn voor de openbare meening, om d'aanzienlijke kanaalwerken, die in ons gewest tot stand komen, regt te waarderen.

Als bijdrage tot de kennis van 't voordeelige der kanalisatie en misschien tot wegneming van dwaling of vooroordeel in dezen, laten we hier een statistisch onderzoek volgen, welks uitkomsten ons verbaasden en voldingend bewezen, 't geen we vermoedden.

De welwillende lezer volge ons en werpe een' blik op 't Oranjekanaal. Met de zijtakken loopt het over eene lengte van c.a. 46700 el en nadert zijne voltooijing, terwijl het voor 't meerendeel heide — voor 't minderdeel veengronden doorsnijdt. Neem ter weerszijden van 't kanaal eene gemiddelde breedte van $\frac{1}{2}$ uur gaans, en volg die breedte, maal de op te geven lengte van 't kanaal in de verschillende gemeenten, welke het over zijn geheel van de Drentsche hoofdvaart af in eene Z.-Oostelijke rigting passeert. Bereken alsdan, door publieke en onderhandsche verkoopen voorgelicht, van dit terrein de onderscheidene gemiddelde waarden per bunder vóór 1850 zoowel als tegenwoordig, — neem die verschillen en vind als voordeel de enorme som, welke we hier verkrijgen uit cijfers, die zich steeds naar officiële bescheiden om 't minimum bewegen.

Ziehier de proeve van bewerking, waarin de 1300 el grond langs 't Oranjekanaal in de gemeente Smilde geacht wordt, als aan de Drentsche hoofdvaart gelegen, geen prijsverhooging ondergaan te hebben.

Gemeenten.	Lengte van 't kanaal.	Oppervlakte in bunders.	Vroegere waarde.	Tegenwoordige prijs.	Verhooging.	Verschil of voordeel.
Beilen	8000 el	4000 hei	*f* 30 per b.	*f* 60 per b	*f* 30	*f* 120000
Westerbork	11200 „	5000 „	- 20 „ „	- 100 „ „	- 80	- 400000
Zweelo	3300 „	1500 „	- 20 „ „	- 60 „ „	- 40	- 60000
Sleen	2400 „	1200 „ $\frac{1}{4}$ veen.	- 50 „ „	- 200 „ „	- 150	- 180000
Odoorn	9500 „	2000 „ $\frac{1}{2}$ veen.	- 20 „ „	- 200 „ „	- 180	- 360000
Emmen	10000 „	3000 hei.	- 35 „ „	- 200 „ „	- 165	- 495000
Markte N. en Z. Berge. (gem. Emmen.)	Van de massa zij gesteld ter verveening door 't Oranjekanaal, behalve 1500 bunders van de onderneming.	3000 veen.	- 35 „ „	- 250 „ „	- 215	- 645000
					Te zamen	*f* 2260000

Hier moet worden afgetrokken, 't geen door verschillende eigenaren gratis of tegen minderen prijs is afgestaan aan de onderneming.

Beilen	26	bunder à f	30	f 780
Westerbork	157	„ „	20	3140
Zweelo	78	„ „	20	1560
Odoorn	200	„ „	20	4000
Emmen	160	„ „	35	5600
Markte van N.- en Z.-Barge	1500	„ „	5	7500
			Bedraagt	f 22580

Rest als tegenwoordig voordeel f 2237420

DE VERTELLER ENZ.

De heer J. H. Oeltman Jozz. heeft in de Zierikzeesche Nieuwsbode het onderstaande stuk geplaatst:

Ofschoon het eene bekende daadzaak in de scheikundige wetenschap is, dat, wanneer versch geoliëde of geverniste stoffen, als: wol, lijnwaad en dergelijken, in groote hoopen op elkander geperst liggen, deze zoo heet worden, dat er zelfs ontbranding moet plaats grijpen, en dit vooral plaats heeft bij droogende oliën, door inzuiging der dampkringslucht, — zoo komt het mij toch belangrijk genoeg voor, een voorval van dien aard, hetwelk vóór weinige dagen in de Garancine-Fabriek alhier plaats had en schromelijke gevolgen had kunnen hebben, ter kennis van het publiek te brengen, opdat men zich daaraan spiegelende, niet onverwacht door gemis aan zaakkennis en ondervinding, menschenlevens of goederen ten prooi der vlammen geeft.

Eenig schilderwerk in die Fabriek verrigt wordende, werden des avonds ten $7\frac{1}{2}$ ure de daartoe betrekkelijke werktuigen opgeruimd, op de bovenste verdieping eenige gekookte lijnolie van den grond weggenomen met eenig uitgeplozen katoen en dit op eene plank nabij het dak nedergelegd. Ten 8 ure verlieten de werklieden die plaats en werd op dat oogenschijnlijk onbeduidend voorwerp op dat oogenblik geen acht geslagen. De nachtwaker ten 9 ure opkomende, deed van tijd tot tijd zijnen verpligten rondgang en ontdekte omstreeks $11\frac{1}{2}$ ure in den omtrek der genoemde plank eene sterke verw- of olielucht, welke bij hem geen argwaan verwekte; maar aldaar toevallig naar iets zoekende, dat door hem gemist werd, sloeg hij zijne handen op de bedoelde plank en tastte tot zijne verbazing op een zóódanig heet voorwerp, dat het hem onmogelijk was die daarop één oogenblik te houden en spoedig bleek vuur te bevatten. De vuurklomp werd in een emmer met water gebragt, alwaar zij met een sissend geluid gebluscht werd.

Den opvolgenden morgen daarvan kennis bekomende onderzocht ik, of op de plaats, waar het vuile katoen gelegen had, eene pijp, cigaar, lucifers (een en ander in die fabriek verboden te gebruiken) of dergelijken gevonden waren, en mij overtuigd hebbende, dat dit geen plaats had gehad, kwam mij de mogelijkheid van zelfontbranding voor den geest, waaromtrent ik toch nog twijfel koesterde, omdat de vuile stof nog geene vier Ned. looden konde gewogen hebben, en dus niet gezegd kon worden, dat opeenhooping of zamenpersing dier stof de bovengenoemde scheikundige werking kon te weeg gebragt hebben. Onmiddelijk daarna overtuigde ik mij door proefnemingen van de waarheid, welke het navolgende resultaat opleverden.

Twee Ned. looden (een zeer klein hoopje) uitgeplozen katoen werden met gekookte lijnolie bevochtigd, om 9 ure in den morgen nedergelegd en onder de aandacht gehouden. Ten 10 ure was reeds ontwikkeling van warmte merkbaar, één uur daarna de massa brandend heet en nog een half uur daarna bijna geheel verkoold. De hoeveelheid scheen niet groot genoeg om in brand te geraken. Om 12 ure werden de proeven voortgezet. Vier gelijke deelen, ieder 4 Ned. looden wegende, werden bevochtigd, No. 1 met (niet droogende) olijfolie; No. 2 met droogende ongekookte lijnolie; No. 3 met gekookte of zoogenaamde ster-

Dit voordeel, zulk een aanzienlijk cijfer, dat noodwendig jaarlijks moet klimmen naar evenredigheid der ontginning, vervult ons met eerbied en hoogachting voor de ondernemers en uitvoerders dezer kanalisatie, als weldoeners onzer provincie Mogen zij lof en dank inoogsten, hulp en tegemoetkoming erlangen, de brave mannen, welke door onverhoopte omstandigheden, — als: aanhoudende duurte van levensmiddelen en daardoor verhoogde arbeidsloonen. 't harde onhandelbare van sommige gronden en tegenspoeden van allerlei aard, te veel om hier op te sommen, naar men zegt, — grootelijks te kort komen. Immers, ver, gelijk we vernemen, overschrijden de kosten van 't Oranjekanaal de begrooting. Helaas! te duur moeten weinigen de groote voordeelen betalen, waarvan ten slotte velen en wel hoofdzakelijk de grondeigenaren langs 't Oranjekanaal, de financiën der provincie en 's rijks schatkist gaan profiteren! Volgens zeer matig gestelde getallen zal den provincie „aan afvaartsgeld op den duur meer dan twintig ton gouds en 't Rijk aan turfaccijns hoogst waarschijnlijk ruim driemaal deze som of meer dan f 6 000 000 kunnen te goede komen.

Waarlijk, genoot in der tijd de Dedemsvaart of liever haar edelen ondernemer, die zijn eigen vermogen aan de uitvoering opofferde, eene milde ondersteuning van de Regering. — deze toone ook hier door daden de belangrijke voordeelen de kanalisatie voor de provincie en 't vaderland, openlijk te erkennen!

Men verzoekt ons het volgende op te nemen.

Mijn Heer de Redacteur!

Wij verzoeken u het onderstaande te plaatsen in uwe geëerde Courant.

Scherpe distlen steken zeer,
Kwade tongen nog veel meer.
CATS.

In de *Oldambtster Courant* van den 23 Mei jl. komt een berigt voor, nopens het leggen van den *eersten steen* aan het nieuwe kerkgebouw te *Horsten*

De schrijver of inzender van dat artikel is zeker niet goed onderrigt; althans, hij zegt, dat dit „laatstleden woensdag des voormiddags te elf uur met veel plegtigheid" is geschied, en dat „de commissie tot den bouw dier Kerk daarbij tegenwoordig" is geweest. Hij logenstraft met één het vorige berigt.

Ter teregtwijzing dient dit:

Wel degelijk is vroeger, den eersten Mei de eerste steen gelegd aan het nieuwe gebouw, niet van de *Kerk* maar van de *pastorij*.

Er waren toen eene menigte menschen zamen gekomen, en daaronder ook eenige leden der commissie. Op onderscheidene steenen prijken nog de namen van hen, die den steen hebben gelegd tot steun van het zoo lang gewenschte gebouw, als: G. v. d. W., C. T. v. W., G. B., A. B. en D. W.

Een zigtbaar bewijs dus, dat het toen geplaatste berigt, *niet* „bezijden de waarheid is" —

En hoe was nu die „plegtigheid" „laatstleden woensdag?"

De timmerlieden zeggen en ook wij weten, dat er niemand is geweest, zelfs niet één lid der commisie, weshalve het berigt van den 23 Mei eene infame leugen behelst.

't Is dus weer een praatje, zooals er, helaas! maar al te veel in de wereld zijn.

HORSTEN den 25 Mei 1857.

A. BOELEN.
H. J. DE VRIES.
J. H. NIEMEIJER.
Leden der Commissie.

ADVERTENTIEN.

Heden namiddag overleed, zacht en kalm, tot bittere smart van mij en mijne kinderen, mijne hartelijk geliefde Echtgenoote ALBERDIENA VAN DER WEIJDE, in den ouderdom van 39 jaar, mij nalatende 10 kinderen, bijna allen nog te jong, hun onherstelbaar verlies te gevoelen.

Assen den 30 Mei 1857. H. MOS.

Tevens bijzondere kennisgeving.

Bij L. SCHIERBEEK te Leeuwarden, is gedrukt en uitgegeven:

REKENBOEK VOOR MEISJES,

door ***BAARS en JOLING***. 2e druk in 3 stukjes; het eerste á $12\frac{1}{2}$ het 2e á 10 en het 3e á $17\frac{1}{2}$ Cts.

Bovenstaand Rekenboek, waarvan de 1e druk in twee stukjes is uitgegeven, beveelt zich, door de eigenaardige wijze van bewerking, bijzonder aan, en zal door HH. Onderwijzers, bij nadere inzage, ongetwijfeld op hunne scholen worden ingevoerd.

Bij de meeste BOEKHANDELAREN is het voorhanden.

Men vraagt een gepensioneerd MILITAIR als boodschaplooper, doch die behoorlijk kan lezen en goed van gedrag is. — Nader berigt bij VAN GORCUM en COMP. te Assen.

De ondergeteekende heeft de eer bekend te maken, dat hij zijnen WINKEL in **KRUIDENIERSWAREN** en **MANUFACTUREN**, schuins tegenover het Paleis van Justitie, heeft **GEOPEND**. Eene prompte behandeling toezeggende, recommandeert hij zich beleefdelijk.

Assen, Junij 1857.

BREUKING.

UIT DE HAND TE KOOP

eene geboeide opene PRAAM met op en bijgoed, groot zes en dertig tonnen. Te bevragen te Hoogeveen bij den scheepstimmerman JAN FERNHOUT of bij den zeilmaker KLAAS LUBBERTS.

Bij de Erven van de wed. VENNIK is UIT DE HAND TE KOOP:

EENE BESTE BRANDSPUIT,

zeer geschikt voor eene GEMEENTE-BRANDSPUIT.

Te bevragen bij J. VENNIK of bij H. VAN VEEN te Smilde.

FIJNE GENUA OF TAFEL-OLIE.

HERMAN VAN DEVENTER te Zwolle, Hoofd-Dépôthouder voor het Koningrijk der Nederlanden, adverteert door dezen den prijs der **GENUA OLIE** van de HH. SERIJ PELZ en COMP. te Genua aan het Hoofd-Dépôt **70** Ct. en in de onderstaande Dépôts á **75** Ct de Flesch.

Amsterdam, J. M BOEZAERT.	Meppel, J. DE VRIES Mz.
Almelo, R. STEENBERG.	Nieuwolde, R. P. VAN CALCAR.
Assen, G. G. LAMBERS.	Rotterdam, H. T. SEPMEIJER.
St. Anna Parochie, J. K. TERWERDA.	Sneek, L. MEIJER.
Coevorden, C. J. VAN DER SCHEER.	Sappemeer, L. K. DIJHUIS.
Delfzijl, H. ROELFSEMA.	Vollenhoven, L. SOETERS.
Franeker, Wed. A DE HAAS.	Voorst, J. J. WEIJERS.
Finsterwolde, A. MARTENS.	Wageningen, A. ASMAN.
Groningen, E. F. ROST.	Wildervank, E. D. HULSINK.
Hoogeveen, P VAN VELZEL.	IJsselstein, H MOOLHUIZEN.
Hasselt, C. VAN DINGSTEE.	Zutphen, G. H DIJKERMAN.
Harlingen, F. G. RIKKERS.	Zwartsluis, L. D. J THORBECKE.
Leeuwarden, W TULP.	

Aanvrage om Dépôts *franco* aan het Hoofd-Dépôt.

ABSHAUBBIN'S
of Anti-Rhumatische Watten.

Deze **WATTEN** zijn een onfeilbaar middel tegen alle Rhumatische ziekten of aandoeningen, hoe ernstig ze ook zijn mogen of hoe lang men daaraan gelaboreerd heeft. Alle pijnen onder Rhumatiek te rangschikken, zooals hoofd-, kies- of tandpijn, krampkolijk, maagkramp, jicht, buik-, borst- of schouderpijn, pijn in de gewrichten, armen en beenen of welke kwellingen meer van Rhumatischen aard zijn, worden in zeer korten tijd door het gebruik dezer watten finaal genezen; bij verouderd Rhumatiek is de genezing niet zoo onmiddelijk, evenwel toch niet minder zeker. Om deze Watten met vrucht te kunnen gebruiken, moet men het aangedane ligchaamsgestel daarmede niet bekrompen beleggen, maar zoodanig dat de lucht het pijnlijk deel van ter zijde niet kan bereiken. Armen en beenen zijn daarom beter van rondom te bele gen; in elk geval moeten de Watten op de naakte huid worden aangebragt. Menige vrouw werd door het tijdig gebruik dezer watten gevrijwaard tegen zweerende borsten, hetzij door overvloed van melk of gevatte koude.

Door vele Geneesheeren worden deze watten den lijder aanbevolen, aangezien zij hunne geneeskrachten uitoefenen zonder een ander middel schade toe te brengen en evenzoo onschadelijk zijn in ziekten van anderen aard.

De prijs dezer watten is 20 Cents per blad. Ziedaar dus voor weinige stuivers een onschadelijk en doeltreffend middel tegen eene kwaal, zoo eigen aan een vochtig klimaat en moerassigen grond.

Tot bewijs der echtheid dezer onnavolgbare watten worden alle billetten door den bereider en Hoofddépôthouder A. BREETVELT Az. te Delft geteekend.

Verdere Dépôts zijn gesteld bij

de Wed. J. A. van der Wijk, Assen.	B. Stockman en Zn., Bolsward.
Caspar Vischer, Heerenveen.	B. en W. Wiebels, Purmerend.
J. Markus jr., Leeuwarden.	
E B Winkler, Harlingen.	W. Groeneveld, Winschoten.
Feldbrugge en Cie., Groningen.	J. F. Feldbrugge, O. Pekel-A.

en verder in alle steden.

Eene kleine Hollandsche Brochure van den philantropischen Dr. JULIUS LOBETHAL, die korte en duidelijke mededeelingen bevat over beginnende **LONGTERING** en andere borstziekten, wordt in onderstaande Dépôts afgegeven, waar ook het in zijne aanwending zeer eenvoudige middel ter genezing te ontbieden is voor 4 Gulden het fleschje.

STOLL'S DRUPPELEN bevrijden oogenblikkelijk van de hevigste kiespijn; men behoeft slechts een daarmede bevochtigd puntig watje in het oor te stoppen, aan de zijde waar de kiespijn is. Het fleschje kost *f* 1.

DOOFHEID kan genezen worden door Dr. PINTERS **MAGNETISCHE OORPILLEN**. Het zijn kleine ***PILLEN***, in een Watje gerold, dat even als een gewoon Watje in het Oor gestopt wordt. Een Doosje, waarin 60 dezer Watjes, wordt voor *f* 2.50 verkocht.

Amsterdam,	VERKOOPHUIS.
Assen,	H. P. A. VAN GORCUM.
Gordijk,	S. G. ZWART.
Steenwijk,	K. TIMMERMANS.
Veendam,	O. H. SAVENIJE.

en in de bekende Dépots in de andere steden.

BURGERLIJKE STAND.

Hoogeveen, 24—30 Mei. Bev. Jetje Wijnberg geb. Rosenthal, van d., Margien Wildeboer geb. Zandbergen, van d.; Hendriette van Zuiden geb. van Leeuwen, van d: Hendrikjen Wedeven geb van Goor, van z.; Hendrikje Kellij geb. Slomp van d. — Ondertr. Meine Veldman en Aaltje ter Stege; Harm Moes en Aaltje Boer; Geert Bouwmeester en Femmigje Kleine; Wolter Lassche en Elisabeth Barels. — Overl. Albert Coelingh, 8 m.; Jan Streutker, ruim 74 j.; Diederik Nieuwenhuis, 10 w.

De Wijk, 1—31 Mei. Geb. Geertje, d. van J. J. Horstra en L. J. van den Berg; Aaltje, d. van B. E. Smit en J. J. Dekker; Trijntje, d. van A. H. Westerbrink en H. Weide; Jentje, d. van R. W. Boverhof en H. Juunen — Overl. Hendrik Jalvingh, weduwnaar van Margje Jager, 52 j., Jacob Egberts Hielken, echtgenoot van Jentje Roelofs Kiers, 62 j.; Roelofje Gerrits Nijenhuis, weduwe van Gerrit Duiker, 94 j.; Roelof Meeuwes Steenbergen, weduwnaar van Roelofje Vierkant, 68 j.; Hendrikje Veneman, 18 m. — Geh. Jan Westerveen met Geesjen Pastoor; Jacob Jans Brouwer met Aaltje Schoonvelden. — Ondertr. Hilbert Dekken met Jantien Woltinge.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 29 Mei. TARWE stil; 123 ℔ nieuwe bonte Poolsche f 345. — ROGGE, GARST en HAVER zonder handel. — BOEKWEIT iets lager; 118 ℔ Holsteinsche f 270. — KOOLZAAD £ $\frac{1}{2}$ lager; op 9 vat. Olie in Sept., Oct. en Nov. £ $82\frac{1}{2}$; April £ 85. — LIJNZAAD zonder handel. — RAAPOLIE dadelijk slap, op levering begin markt flaauw, sluit iets vaster; op 6w. f $52\frac{1}{2}$; Vliegend f $51\frac{1}{4}$, $50\frac{1}{2}$; 10. Sept. f $48\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{2}$; Oct. 48, $\frac{1}{4}$; Nov. en Dec. f $47\frac{7}{8}$, f $48\frac{1}{8}$. — LIJNOLIE dadelijk en op levering lager afgegeven; op 6w. f $45\frac{3}{4}$; Vliegend f $44\frac{1}{2}$, 44; Najaar f 44, $43\frac{1}{2}$, f $43\frac{3}{4}$. — HENNEPOLIE op 6w. f $50\frac{3}{4}$; Vliegend f $49\frac{1}{2}$ — RAAPKOEKEN per 1040 stuks f 82 a 86. — LIJNKOEKEN per 104 stuks f 10 a 14.

SCHIEDAM, 28 Mei. MOUTWIJN f $19\frac{1}{2}$ per vat cont. met veel handel. — JENEVER 100 pct. Amst. proef f $23\frac{1}{4}$ a f $23\frac{3}{4}$ per vat contant.

232ste **STAATS-LOTERIJ.** 5de KLASSE.

7de Lijst. No. 4981 f 50000. Nos. 860, 9334, 11286, 13928, 16943 en 18910 ieder f 1000 No. 18618 f 400 Nos. 6203, 17437 en 17691 ieder f 200. Nos. 1207, 7403, 9338, 9591, 10507, 11594, 13128 en 13761 ieder f 100.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.
AMSTERDAM, 1857.

	pct.	29 Mei.	30 Mei.
Nederl. W. S.	$2\frac{1}{2}$	$63\frac{9}{16}$	$63\frac{11}{16}$
„ „	3	76	76
„ „	4	$96\frac{1}{4}$	$96\frac{1}{4}$
Amort. Synd.	$3\frac{1}{2}$		
Handelm.	$4\frac{1}{2}$	$149\frac{3}{4}$	
O. I. Leening	4		
Aand H.Spw.			
Aand.R.Spw.	$4\frac{1}{2}$	101	
Ned. B.			
Maats.Weld.			
Rusland,			
Obl. Hope	5	$104\frac{1}{4}$	$104\frac{3}{8}$
Dito 1831/33	5	$94\frac{1}{8}$	
Cert. 1840	4	$86\frac{3}{4}$	87
» Stieglitz	4	$86\frac{3}{4}$	$86\frac{13}{16}$
Cert. v. Ass.	6	$64\frac{5}{8}$	$64\frac{3}{4}$
Polen,			
Aand. fl. 500	*f*	$154\frac{3}{4}$	
Obl.	4	$79\frac{1}{4}$	$79\frac{1}{4}$

	pct.	29 Mei.	30 Mei.
Spanje, Obl.	$1\frac{1}{4}$	$25\frac{1}{8}$	$25\frac{1}{8}$
Obligatien	3	42	$41\frac{7}{8}$
Binnenl.	3	$38\frac{1}{8}$	$38\frac{1}{8}$
Amortisable			
Bewijz. Coup.			$6\frac{3}{4}$
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5		
» »	4	62	$62\frac{1}{8}$
» Metal.	5	$76\frac{1}{4}$	$76\frac{7}{16}$
» » N.	5		
» Nation.	5	$77\frac{5}{8}$	$77\frac{3}{4}$
» »	$2\frac{1}{2}$	$39\frac{3}{8}$	$39\frac{1}{2}$
Belgie, Cert.	$2\frac{1}{2}$		
Rothschild	$2\frac{1}{2}$		
Portug., Obl.	3	$45\frac{3}{4}$	$45\frac{3}{4}$
Brazilien	5		$98\frac{5}{8}$
Weener aandeelen	4	$321\frac{1}{2}$	322

29 Mei. Handel en variatie waren even onbeduidend.
30 Mei. Vaste markt, weinig handel.

ke lijnolie en No. 4 met half gekookte en half ongekookte lijnolie. De massa's met olie- en ongekookte lijnolie bleven koud, terwijl bij de twee overigen trapsgewijze ontwikkeling van warmte merkbaar was, en wel zoodanig dat de gekookte lijnolie reeds ten 2 ure, dus 2 uren na het begin der proef, eene vuurklomp aanbood, en die met de helft gekookte lijnolie een uur later desgelijks. De proeven zijn herhaald op twee verschillende plaatsen in de fabriek, onder verschillende temperaturen en leverden overal dezelfde uitkomsten op.

Het komt mij voor, dat de gevaren, welke door eene zoo toevallige omstandigheid kunnen worden aangebragt, niet genoeg bekend zijn, en dat op die wijze welligt menige woning verbrand en menig menschenleven te betreuren is. Hoe ligt toch worden dergelijke voorwerpen in vuilnisbakken of in aanraking met andere dergelijke brandbare zelfstandigheden bijeenverzameld of voorloopig bewaard; hoe dikwijls gebeurt het niet, dat de oorzaken der ontstane branden onbekend blijven en hoe vaak kan het niet gebeuren, dat men die zoekt in aanleidingen, welke verre van de waarheid verwijderd zijn. Overwegingen van dien aard hebben mij tot de openbaarmaking van het bovenstaande geleid

ZIERIKZEE, den 16 Mei 1857.

J. H. OCHTMAN, Jonz.

De uitvinder van het gaslicht.

De uitvinder van het gaslicht is een Franschman, Philippe le Bon genaamd, aanlegger van bruggen en wegen, die in 1785 op het denkbeeld kwam, om het gas, dat zich bij de verbranding van hout ontwikkelde, tot de verlichting van huizen, enz. aan te wenden. Hij arbeidde eenen geruimen tijd, om zijne ruwe uitvinding te volmaken, en het was eerst in 1799 dat hij zijne ontdekking aan de academie van wetenschappen mededeelde. Hij nam in September 1800 een patent, en gaf in 1801 eene verhandeling in het licht, waarin hij den uitslag zijner proeven mededeelde. Le Bon, begon met het verbranden van hout, ten einde er gas, olie, teer, en houtzuur uit te trekken; maar zijn werk toonde toch de mogelijkheid aan, gas, uit vet- en olieachtige zelfstandigheden te verkrijgen. Van 1799 tot 1802 nam le Bon een aantal proeven. Hij rigte te Havre zijn eerste gastoestel op, maar, daar het gas dat hij verkreeg uit onzuivere waterstof, en koolzuur bestond en niet geheel van de daarin aanwezige onreinheden bevrijd was, gaf het slechts een zwak licht, en verspreidde zulk eenen ondragelijken stank, dat men aan de nieuwe uitvinding weinig waarde hechtte. De uitvinder stierf, nadat zijne talrijke proeven hem in diepe armoede gedompeld hadden. De Engelschen bragten le Bons onbekookte denkbeelden in praktijk. In 1804 vroeg Windsor een patent voor de uitvinding en de verlichting met gas. In 1805 werden te Birmingham reeds vele werkplaatsen en winkels met gas verlicht, naar het stelsel van Windsor Murdock bereid. Onder dezenen, die van het nieuwe licht gebruik maakten, was ook Watt, de uitvinder der stoommachine. In 1816 werd te Londen voor het eerst gebruik van gas gemaakt, en het was niet voor 1818 dat deze uitvinding, die oorspronkelijk eene fransche is, in Frankrijk in gebruik kwam.

GEDRUKT BIJ **GRATAMA** TE ASSEN.